

K čemu jsou dobré knížky

K čemu jsou dobré knížky?

K tomu, aby se v nich četlo.

Číst se dá přece taky jinde.

Kde třeba?

V časopisech, na plakátech, taky na internetu.

Knížky jsou daleko starší než internet, plakáty i noviny, proto si lidé zvykli číst knihy.

To je divné. Proč se netiskly stejně dávno i noviny?

Protože ještě nikdo nevynalezl tiskařské stroje.

A jak se tedy tiskly ty knížky?

Psali je ručně. Byly to většinou náboženské knihy, také bible, té se říkalo kniha knih, protože v ní bylo mnoho moudrosti, takže vydala za mnoho jiných knih. Také se opisovaly kroniky, co zaznamenávaly, jak se žilo, kde se válčilo, jak se urodilo na polích anebo kde zrovna vypukl mor.

V klášterech i na hradech celé měsíce seděli ve svých celách mniši anebo písaři a opisovali a opisovali. A když knihu doopsali, jiní ji svázali do dobře vydělané kůže a také okovali, aby kniha dlouho vydržela.

Ale proč si dávali takovou práci?

Protože chtěli sdělit příštím lidem to nejdůležitější, čeho se dopátrali, o tom, jak by bylo správné žít, a taky o tom, jak vypadal život v době, kdy oni žili.

Ale já se stejně radši dívám na televizi.

Televizi vytváří mnoho lidí, moudrých i méně moudrých, někteří mluví krásně a jiní jen vypouštějí zbytečná slova. Knihu píše obvykle jen jeden člověk, a pokud je moudrý, anebo umí pěkně vyprávět, je to, jako když se setkáš s člověkem, který mluví právě k tobě. Třeba na takové setkání budeš pamatovat celý život. Povím ti o jedné docela obyčejné knížce.

Ta knížka pěkně vyprávěla o životě zvířat. Psalo se v ní o lvech, o slonech a velbloudech, o velkých opicích, které se nám lidem tak velice podobají, ale také o docela malých zvířátkách, jako jsou vydry, krtek nebo sysel. Psalo se v ní, jak lidé z hlouposti anebo z chtivosti zabíjeli zvířata, aby získali jejich kůži nebo dokonce jen rohy, jak zabíjeli ptáky, aby získali jejich krásné peří. A tak některá zvířata docela vyhubili, takže už je nikde nebudeme moci potkat.

Tu knížku dostala od své babičky docela malá holčička. Nejdřív jí příběhy předčítali rodiče, pak se holčička naučila sama číst a před spaním si v ní četla. Připadalo jí, že ve společnosti těch zvířat a zvířátek se cítí šťastně, a zvykla si na jejich příběhy a měla je ráda. A když pak ve škole měli přírodopis, holčička ze všech dětí znala nejvíc. Mohla povědět, jak loví vlci, kdy chameleon mění barvu, aby splynul se svým okolím, proč mají žirafy dlouhý krk, jak bobří staví hráze, jak africká šelmička surikata umí stát jako člověk a hlídat své sourozence, aby je znenadání nenapadla nějaká větší šelma.

Ale jak plynuly roky, holčička už knížku nepotřebovala, měla jiné knížky, ty vyprávěly zase jiné příběhy. Nakonec ty nové knížky zabraly všechno místo na její poličce. Co teď s knížkou o zvířátkách? Knížky se přece nevyhazují jako nějaké staré krámy. Holčička, už to vlastně nebyla holčička, ale slečna,

knížku pečlivě zabalila, vystoupala po schodech až na půdu, tam se válela spousta starých krabic a do jedné z nich ta slečna knížku uložila.

Knížka tu ležela celé dny, týdny, měsíce a nakonec i roky a usazoval se na ní prach. Co měla dělat? Většinu času prospala, a když se jednou za čas vzbudila, bylo jí smutno, stýskalo se jí po chvílích, kdy mohla vyprávět své příběhy, a taky po ostatních knížkách, které, když ještě mezi nimi stála na polici, zase vyprávěly své příběhy. První roky se knížka ještě utěšovala tím, že si na ni vzpomenu a zase jí budou naslouchat, ale pak pochopila, že se na ni a na její příběhy docela zapomnělo.

Až jednou ji probudilo jakési tiché chroustání. A když otevřela oči, uviděla před sebou malou šedivou myšku, která se prokousala k ní do krabice. „Kdo jsi?“ zeptala se jí.

„Kdo bych byla?“ odsekla šedivá myš. „Bydlela jsem na poli a teď budu bydlet tady. Jsi trochu uprášená,“ popotáhla trochu nosem, „ale voníš docela přijatelně. Myslím, že tě sním.“

Knížka se polekala. „Já přece nejsem k jídlu.“

„A k čemu bys byla?“ podivila se šedivá myš.

„Já vyprávím zajímavé příběhy,“ vysvětlila knížka. „O zvířátkách, jako jsi ty.“

„Nás myši zajímá jen to, co se dá rozkousat.“

„Kdybys mě rozkousala,“ řekla knížka, „už by mě nikdo nikdy nemohl číst.“

„To mi nevadí, já stejně číst neumím. K čemu by mi to bylo?“ Byla to opravdu hloupá myš, která se ještě ke všemu pyšnila svou nevzdělaností.

„Třeba by ses dozvěděla něco, co by tě mohlo zajímat.“

„Mě zajímá jen to, co chci sníst,“ řekla šedivá myš. „Kdybys byla plechová, tak bys mě nezajímala, ale ty jsi z pěkného voňavého papíru.“

„Třeba by ses dozvěděla i něco, co by tě mohlo ochránit.“

„To nepotřebuju,“ odsekla šedivá myš. „Dokud jsem žila na poli, tak jsem se bála o život. Mohli se připlížit kuna, lasička, kočka anebo i jezevec a z nebe zaútočit káně myšilov. Proto jsem se přestěhovala sem, protože tady jsem v bezpečí.“

„To se mylíš,“ namítla knížka. „Tady na tebe lidé nastraží past.“

„Co to je past?“ zeptala se myš, „nikdy jsem o ničem takovém neslyšela.“

„Vysvětlím ti to,“ řekla knížka, „protože jedno z mých vyprávění je právě o jedné hloupé a líné myši, co se chytila do pasti.“ Knížka byla velice jemná a slušná, neřekla tedy: o jedné myši líné a hloupé, jako jsi zřejmě ty.

„Tak povídej,“ požádala ji myš.

„Povím ti to, když mi slíbíš, že ani nezkusíš mě okusovat.“

Šedivá myš chvíli přemýšlela, pak řekla: „Dobře, tak skvělá pochoutka zase nebudeš!“

„Ta hloupá a líná myš jako ty žila nejdřív venku na zahradě, musela tu okusovat kořínky a hledat semena různých trav,“ začala knížka vyprávět. „To ji nebavilo a připadlo jí to namáhavé.“

„Ano,“ souhlasila šedivá myš. „To znám, taky mě to nebavilo. Proto jsem se nastěhovala sem do domu.“

„Ta hloupá a líná myš si říkala totéž. A od jiných zkušenějších myší slyšela, že lidi mají spoustu dobrého jídla. Že pečou chleba a koláče a z nich padají drobký, které chutnají skvěle, a že to schovávají ve spíži nebo ve sklepě. Myš se tedy rozhodla, že se nastěhuje rovnou do spíže. A to taky udělala.“

„To bylo od ní chytré,“ řekla myš. „Já se proto dneska nastěhovala do tohohle domu a asi se taky ubytuji ve spíži.“

„Nebylo to od ní vůbec chytré,“ vyprávěla knížka. „Poslouchej dál. Myš se měla opravdu skvěle. Ve spíži byly nejen koláče, ale ještě lepší věci. Třeba

sýr, salám anebo slanina. Hloupá a líná myš jedla, cpala se a tloustla, byla velice spokojená a myslela si, že je ta nejchytřejší myš na světě.“

„Slíbila jsi, že mi vysvětlíš, co to je past,“ připomněla jí šedivá myš.

„Ano, už jsme u ní. Lidem se vůbec nelíbilo, když si všimli, že jim někdo ujdá ve spíži jídlo, a rozhodli se, že koupí past. Past byla taková malá klíčka s vrátky a uprostřed klíčky se daly pověsit ty nejlepší lahůdky. Jenže když se těch lahůdek někdo dotkl, dvířka do klece se zavřela, a ten, kdo byl uvnitř, se už nedostal ven. To naše hloupá a líná myš nevěděla, stejně jako jsi to až

doteď nevěděla ani ty. Lidi zavěsili do klece voňavou slaninu, myš se na ni vrhla, vrátka zapadla a hloupá a líná myš byla chycená.

„A to se jí nepodařilo utéct?“ polekala se o její osud šedivá myš.

„Ne, lidi ji pak vytáhli a hodili kočce, která ji snědla k večeři.“

„To je hrozně ošklivý příběh,“ řekla myš. „Teď vím, na co si musím dávat pozor, až se nastěhuju do spíže.“

„Ne,“ řekla knížka, „lidi si vymysleli spoustu různých pastí, nikdy nevíš, do které tě chytí. Lidi si myslí, že jim patří svět, hubí často zvířata, která jim nijak neublíží, o nic je nepřipravují, natož pak ta, co se jim nastěhují do spíže. Nejlepší bys udělala, kdyby ses vrátila na pole, tam víš, co ti hrozí, tady to nikdy nepoznáš a nakonec špatně skončíš jako ta hloupá a líná myš, o které jsem ti povídala. A teď běž a zkus aspoň chvíli přemýšlet, jak by se chovala chytrá myš.“

A jak to dopadlo s tou myší?

To nevím, tohle byl příběh o knížce, ne o myši, co ji chtěla sežrat.

A co se stalo s tou knížkou?

Ano, knížka si zachránila život a nebylo to nadarmo. Ta holčička, co ji kdysi odložila na půdu, vyrostla, vdala se a narodila se jí dcera, která ráda poslouchala vyprávění o zvířatech. A tehdy si ta paní vzpomněla na knížku, kterou kdysi odložila. Šla se podívat na půdu a kupodivu, knížka tam pořád ležela, jen prach se na ni usadil. A tak ji ta paní vzala, pečlivě opráškla a nesla ji ukázat své malé dceři.

„Stejně,“ řekla jí, „byl to zázrak, že ji za tu dobu neokousaly myši.“